

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Bacsek György ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Járai Gábor ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Fővárosi Munkaügyi Bíróságon 24.M.3798/2007. szám alatt megindított és a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 55.Mf.632.696/2009/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. március 2. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta és kihirdette a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 55.Mf.632.696/2009/4. számú ítéletét

- abban a részében, amelyben az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és az alperest kártérítés címén 24.596.444 forint és annak 2003. augusztus 1-jétől a kifizetésig járó késedelmi kamata megfizetésére kötelezte, hatályában fenntartja,

•abban a részében, amelyben a felperest 1.875.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte, hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságnak az alperest 1.000.000 forint perköltség megfizetésére való kötelezését helybenhagyja,

• ezt meghaladó részében pedig nem érinti.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 200.000 forint és 50.000 forint áfa felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s

A felperes módosított keresetében azt kérte a bíróságtól, hogy kötelezze az alperest

- 20.903.292 forint megtérítésére, mivel vezetőnek minősülő munkavállalóként (Mt. 188/A. § (1) bekezdés) a munkaviszonyát jogellenesen szüntette meg,
- 24.596.447 forint kártérítés megfizetésére a 2002. évre megkötött és a felperesnek le nem jelentett szerződések miatt fizetett többlet bónusz miatt, valamint

- 22.748.888 forint megfizetésére a ... és az ... Kft. részére adott többlet bónusz megfizetése miatt, és a tőkeösszegek utáni késedelmi kamat, valamint költségei tekintetében is marasztalja az alperest.

Az alperes ellenkérelmében elkészettségre és a jogalap hiányára hivatkozva a kereset elutasítását kérte, és beszámítási kifogást is előterjesztett.

A Fővárosi Munkaügyi Bíróság 24.M.3798/2007/22. számú ítéletében a felperes keresetének részben helyt adott és kötelezte az alperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg a felperes részére kártérítés címén 26.744.115 forintot és annak 2003. szeptember 1-jétől a törvényes mértékű késedelmi kamatát, valamint 1.000.000 forint perköltséget. Kötelezte a felperest, hogy 683.852 forint után 2006. február 1-jétől számított törvényes mértékű késedelmi kamatot fizessen meg az alperesnek.

A felperes ezt meghaladó keresetét elutasította.

Az irányadó tényállás szerint az alperes 1998. február 1-jétől állt a felperes alkalmazásában, munkaköre a munkaszerződés megkötésekor reklám manager csoportvezető, a munkaviszony megszűnésekor kereskedelmi igazgató volt. A felperes tevékenysége műsorszórási tevékenység, a műsorok alatt reklámokat is sugárzott. Az alperes feladatai közé tartozott a hirdetőik felkutatása, szerződések megkötésének előkészítése, és az üzleti megállapodások részleteinek tisztázása. A felek a munkaszerződésben kikötötték, hogy az alperes saját nevében szerződést nem köthet (munkaszerződés 13. pontja), az ügyfelek részére adott kedvezményeket pedig a pénzügyi vezetővel kell jóváhagyatnia. A reklámok készítésére és sugárzására a megrendelők igénye szerint a velük fennálló írásbeli szerződések alapján került sor, melyet egyéni hirdetőikkel, vagy kisebb ügynökségeket tömörítő úgynevezett hirdető ügynökségekkel kötöttek. A felperes árképzése eltérően alakult attól függően, hogy egyéni hirdetőik vagy ügynökségek megrendeléseit teljesítette. A honlapján közzétett úgynevezett „tarifaár”-ból a hirdető ügynökségek általában 15-20 százalékos kedvezményt kaptak a realizált forgalomhoz igazodóan (mennyiségi kedvezmény), és ezen túlmenően létezett egy úgynevezett „ügynökségi jutalék”, amelynek mértéke a mennyiségi kedvezménnyel csökkentett tarifaár 15 százaléka volt, és az ügynökségnek járt. Ezen kedvezmények levonása után alakult ki az úgynevezett ... számlázandó összeg, amelyet a felperes a szerződő partnerek felé számlázott. A jelzett engedményeken túlmenően létezett egy úgynevezett „év végi bonusz”, amelynek feltétele az volt, hogy az adott ügynökség a felperesnél elérjen egy bizonyos mértékű forgalmat, ez esetben a visszatérítés alapjául a ...-nek számlázandó összeg szolgált, a bonusz mértéke pedig 13 százalék körüli volt.

A felülvizsgálati kérelemmel érintett 24.596.447 forint összegű felperesi kártérítési igény tekintetében a munkaügyi bíróság megállapította, hogy a 2002. december 16-ai vezetői meeting-en elhangzott felszólítás ellenére az alperes a felperest az általa megkötött szerződésekről teljes körűen nem tájékoztatta. A bonusz visszatérítést tartalmazó kimutatást B. K. küldte meg F. Zs. pénzügyi munkatársnak, amelyben 2002. évre vonatkozóan 31.248.000 forint összegű visszatérítés szerepelt, és amit 2003. január 7-én e-mailben az alperes „Okés” jelzéssel megerősített. Az alperes 2003. március 19-étől nem jelent meg a munkahelyén, munkaviszonyát – az elsőfokú bíróság fellebbezéssel nem támadott ítéleti megállapítása szerint – jogellenesen szüntette meg.

A felperesnek az alperes munkaviszonyának megszűnését követően jutott a tudomására, hogy az általa megkötött szerződések alapján 31.248.000 helyett 55.844.457 forint bonuszt kell visszafizetnie.

A munkaügyi bíróság vizsgálta, hogy az alperes esetében megvalósultak-e a kártérítési felelősségnek az Mt. 166. § (2) bekezdésében meghatározott törvényi feltételei. A széles körben lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként a munkaügyi bíróság a munkaviszonyból eredő vétkes kötelezettségszegés körében megállapította, hogy az alperes jogtalanul vállalt 2002. évre kötelezettségeket a felperes nevében. Több szerződés esetében az alperes a pénzügyi igazgató jóváhagyása nélkül kötött együttműködési megállapodást (24.M.873/2004/6. számú felperesi beadvány 14-22. számú melléklete), illetve több szerződő féllel olyan tartalmú szerződést kötött, amely az év végi bonusz és a mennyiségi kedvezmény tekintetében eltért a felperes gyakorlatától, miután a kedvezményeket a teljes éves kötésre, nem pedig szerződésenként, az ahhoz igazodó értékhatár elérése esetén biztosította, továbbá a szerződéseket nem egyeztette a vezetőivel.

A munkaügyi bíróság a keletkezett kár összezszerűsége tekintetében elfogadta a felperes által becsatolt okirati bizonyítékokat, valamint azt, hogy az alperes által szabálytalanul vállalt kötelezettségeket a felperesnek alapvető üzleti okokból teljesítenie kellett.

A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Bíróság az 55.Mf.632.696/2009/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezett részében részben megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy az elsőfokú ítéleti marasztalás helyett a felmondási időre járó átlagkereset címén 2.147.666 forintot és annak 2003. március 19-étől számított késedelmi kamatát, kártérítés címén 24.596.444 forintot és annak 2003. augusztus 1-jétől a kifizetésig járó késedelmi kamatát, valamint elsőfokú perköltség címén 1.875.000 forintot fizessen meg. A másodfokú bíróság mellőzte

az elsőfokú ítéletnek a felperest a 683.852 forint után számított kamatfizetésre kötelező rendelkezését.

A felülvizsgálattal érintett, a felperes második kereseti követelésével összefüggésben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet döntésével egyetértett, az ítélet indokolását azonban kiegészítette.

Kiemelte, hogy az alperesnek mint a felperesnél több éve meghatározó beosztást betöltő vezető munkavállalónak ismernie kellett a szerződéskötés és a kedvezményadás feltételeit és folyamatát. Ennek ellenére azzal, hogy a szerződésekről a felperest nem tájékoztatta és az adott többletkedvezményeket nem egyeztetette a pénzügyi vezetővel, a munkaviszonyból eredő kötelezettségét szándékosan megszegte, az Mt. 168. §-a szerint pedig szándékos károkozás esetén a munkavállaló a teljes kárt köteles megtéríteni.

A másodfokú bíróság nem fogadta el az alperesnek a kárenyhítési kötelezettségre való hivatkozását, miszerint a felperesnek a szerződő partnerekkel folytatott egyeztetésbe őt be kellett volna vonnia. A jogerős ítélet szerint a munkaviszony azonnali hatályú megszüntetésével az alperes tanúsított olyan magatartást, amelyre figyelemmel a felperestől nem volt elvárható az alperes megkeresése és közreműködésre való felhívása. Ugyanakkor a felperesnek érdekében állt, hogy a saját szavahihetősége, a jóhírneve és a piaci helyzete, üzleti kapcsolatai megóvása érdekében az alperes szabálytalan kötelezettségvállalásait sajátjaként elismerje és teljesítse.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében - tartalma szerint - a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének részben való megváltoztatását és a 24.596.444 forint kártérítés alóli mentesítését, valamint az 1.875.000 forint elsőfokú perköltség mérséklését, másodlagosan ugyanebben a körben az első vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalra utasítását kérte.

Az Mt. 168. §-ának, valamint a Legfelsőbb Bíróság Munkaügyi Kollégiumának 25. számú állásfoglalásában foglaltak megsértésére hivatkozott. Azzal érvelt, hogy az eljáró bíróságok a bizonyítékokból téves következtetést vontak le a szándékos károkozásra, mivel magatartásával annak egyik alakzatát - nevezetesen előre látja cselekményének (mulasztásának) károsító következményeit és azokat kívánja (közvetlen szándék), - vagy azokba belenyugszik (eshetőlegesen szándék) - sem valósította meg.

Sérrelmezte, hogy az ítéletek indokolásából nem derül ki, az eljáró bíróságok pontosan melyik cselekményét minősítették ilyennek. A kár keletkezése nem az ő, hanem a felperes magatartásának

következménye, mivel a munkaviszonyának megszűnését követően az érintett üzleti partnerekkel folytatott egyezségi megbeszélésekbe nem vonta be, és olyan szerződések alapján fizetett, amelyekből nyilvánvaló, hogy nem volt konszenzus a két fél álláspontjában, ezért azok aláírásra sem kerültek, valamint a nyilvánvalóan hivatkozható kétséges körülmények ellenére a szerződő partnerek által előterjesztett tények elől meg sem próbált kitérni. Lehet, hogy a szerződéses tárgyalásokról nem tudott a felperes, azonban tény, hogy nem voltak szerződések, illetőleg nem ő adott jóváíró leveleket, a kifizetésekre kizárólag azért került sor, mert távozását követően a felperes a saját érdekeit egyáltalán nem érvényesítette, egyoldalú álláspontokat fogadott el, és így állapodott meg a partnerekkel.

Az alperes szerint a jogerős ítélet sérti a Pp. 163. § (2) bekezdésében foglaltakat is. A kárösszegezés tekintetében soha nem tett elismerő nyilatkozatot, ennek ellenére annak összegét a bíróságok tényként fogadták el, holott a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltak alapján azt a felperesnek kellett volna bizonyítania, miután a fénymásolatban csatolt irathalmaz valóságtartalmát 2006. május 25-ei tárgyaláson egyértelműen vitatta. Az alperes a Pp. 166. § (1) bekezdés és a Pp. 49. § (2) bekezdésének megsértésére is hivatkozott, mert a tanúként meghallgatott E. K. a per során a felperes ügyvezetője lett, azért vallomása csak a fél nyilatkozataként lehetett volna értékelni. A másodfokú bíróság azt is tévesen állapította meg, hogy a felperes az első és a második kereseti kérelme tekintetében pernyertes lett, ezzel szemben pernyertessége csupán 39 százalékra tehető az alperesi 61 százalékos pernyertességgel szemben. Ezért az elsőfokú eljárási költség indokolatlanul került módosításra.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem a kártérítési igény tekintetében nem alapos, míg a perköltség tekintetében alapos.

I.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében - tartalmát tekintve - a jogerős ítéletet a bírói mérlegelés körében támadta, vitatva a bizonyítékokból levont azt a jogkövetkeztetést, hogy a munkaviszonyból eredő kötelezettsége megszegésével a felperesnek szándékosan kárt okozott.

A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt összevetésének és értékelésének nincs helye, az ügy érdemére kiható, a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző eljárási jogszabálysértést csak a tényállás feltáratlansága, vagy a bizonyítékokból levont kirívóan okszerűtlen

következtetés levonása valósít meg (BH.2002.29.), ilyet azonban a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelemben foglaltak alapján nem állapított meg.

Peradat, hogy az alperes munkaköri feladata a reklámtevékenység irányítása volt, amelynek keretében a felperes és annak szerződéses partnerei között közvetített, de a munkaszerződésében foglaltak szerint a felperes nevében sem szóban, sem írásban nem volt jogosult jognyilatkozatokat tenni, szerződést kötni és kötelezettséget vállalni (munkaszerződés 13. j) és i) pontjai). Az alperes személyes meghallgatása során elismerte, hogy feladata a megállapodások előkészítése volt, amely megállapodásokat a pénzügyi igazgató hagyott jóvá (24.M.873/2004/11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv). Az alperes a belső ügymenetet általa sem vitatottan ismerte, így ismernie kellett a bonusz visszatérítések tekintetében a gazdasági év lezárásának jelentőségét. E körben a Legfelsőbb Bíróság kiemeli, hogy a 2002. évi ügynöki szerződések felperes részére való átadásának kötelezettsége a 2002. december 16-án megtartott vezetői értekezleten elhangzottakból, valamint a belső levelezésekből egyértelműen megállapítható (24.M.873/2004/6. sorszámú alperesi beadvány 10. és 12. mellékletei), melyeknek tartalma szerint a felperesnek az év végi zárás és bonusz elszámolás érdekében valamennyi szerződés rendezésére és átadására való felhívása többször, többféle módon megtörtént. Ebből a szempontból van jelentősége az alperes 2003. január 7-én kelt „Okés” e-mail-jének, amelyben a felperesnél meglévő ügynöki szerződések alapján elfogadta a 31.248.010 forint bonusz visszatérítését tartalmazó kimutatást.

A felperes számos együttműködési megállapodást és kiegészítő együttműködési megállapodást írt alá (24.M.874/2004/6. sorszámú beadvány 14., 15., 16. és 20. számú mellékletei), amely önmagában ugyan a kártérítési felelősségét nem alapozta meg volna meg (... ügyvezető igazgató tanúvallomása a 24.M.873/2004/19. sorszámú jegyzőkönyvben), azonban ezekben a megállapodásokban a felperes gyakorlatát meghaladóan kötelezettségeket vállalt („utólag nyújtott, nem számlázott engedmények” adásával) anélkül, hogy azt a pénzügyi igazgatóval előzetesen egyeztetette volna. Ilyen a ... Kft.-vel kötött együttműködési megállapodás, amelyben az alperes a bonusz visszatérítést a **teljes éves költség**re is visszamenőlegesen vállalta (uo. 21. számú melléklet). Ezek a vállalások a felperes gyakorlatától felperes hátrányára eltértek, ezért különös súllyal esik latba a szándékosság szempontjából a gazdasági vezetéssel való egyeztetés elmulasztása.

Az ebből eredő többletbonusz visszatérítés tényét E. K. tanúvallomása (24.M.873/2004/23. és 25. sorszámú jegyzőkönyvek) alátámasztotta. A bizonyítékok köréből külön kiemelandó a ... Kft. részére küldött, felperes által aláírt levél (uo. 20. sorszámú

melléklet), amelyben a felperes utólagos mennyiségi engedményt adott a kft.-nek, és ennek következtében a ... Kft. társult tagjai ugyanilyen kedvezményre tartottak igényt (uo. 21. sorszámú melléklet és F. Zs. tanúvallomása, 24.M.873/2004/33. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv).

Mindebből az eljárás bíróságok okszerűen vontak le jogkövetkeztetést arra vonatkozóan, hogy az alperes a „munkaviszonyból eredő kötelezettségét szándékosan megszegő magatartásával” a felperesnek bizonyítottan kárt okozott. A kár összegének meghatározását illetően a felperes által csatolt bizonyítékokkal szemben (melyekre a munkaügyi bíróság ítélete indokolásában részletesen kitért) a Pp. 164. § (1) bekezdésének rendelkezéséből következően azok megdöntése tekintetében a bizonyítási teher az alperesre hárult.

A felperest az eljárás során ügyvéd képviselte, ezért nem volt eljárásjogi akadálya E. K. ügyvezető igazgató tanúkénti meghallgatásának (Pp. 3. § (5) bekezdés).

II.

A perben nem a munkaviszony megszűnésének ténye, hanem az alperes részéről a megszüntetés módja (Mt. 101. § (1) bekezdés), és attól függően a felperes megtérítési kötelezettsége volt a vitás, amelynek eldöntését illetően az alperes a másodfokú bíróság álláspontjától eltérően kis részben (10 százalékban) bizonyult pernyertesnek. Ezért a pernyertesség és pervesztesség arányát tekintve (40-60 százalék) a másodfokú bíróság indokolatlanul módosította az alperest terhelő első fokon megállapított 1.000.000 forint perköltséget 1.875.000 forintra.

A fenti indokolásra tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdésében foglaltak alkalmazásával a kártérítés tekintetében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, a Pp. 275. § (4) bekezdésében foglaltak alkalmazásával a jogerős ítéletnek az elsőfokú eljárási költséget megváltoztató rendelkezése tekintetében hatályon kívül helyezte és ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, míg ezt meghaladóan a jogerős ítélet egyéb rendelkezéseit nem érintette.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárási költség viseléséről a Pp. 81.§ e) bekezdése alapján határozott.

A felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendeletnek az ügyben még alkalmazandó 14. §-a szerint az állam viseli.

Budapest, 2011. március 2.

*Dr. Tálné dr. Molnár Erika a tanács elnöke, Dr. Földényi Gyuláné
s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró*

A kiadmány hiteléül:

bírósági tisztviselő